

Model otoczenia klienta na rynku energii

Autor: Grzegorz Stankiewicz

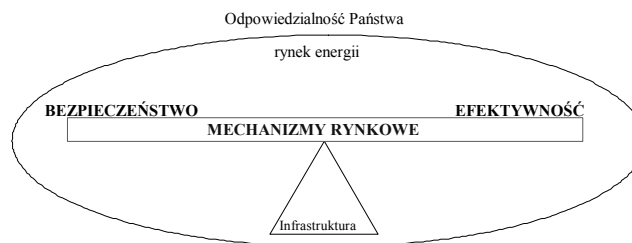
(„Rynek Energii” – nr 2/2006)

Słowa kluczowe: infrastruktura energetyczna, rynek energii, klient

Streszczenie. W artykule przedstawiono otoczenie klienta na konkurencyjnym rynku energii elektrycznej podając najnowsze zarządzenia i akty prawne regulujące ten rynek. Mając na uwadze dosyć skomplikowaną sytuację klienta na rynku energii elektrycznej proponuje się narzędzie (model), którego zastosowanie może umożliwić zaprojektowanie infrastruktury dla rynku energii. W proponowanym modelu jako podstawę wskazywany się klient, który fizycznie korzysta z energii.

1. UWAGI OGÓLNE

Każda społeczność starając się efektywnie realizować swoje indywidualne i grupowe cele ekonomiczne wypracowuje rozwiązania organizacyjne, prawne i materialne tworząc infrastrukturę na obszarze swojego funkcjonowania. Przy dzisiejszych oczekiwaniach cywilizacyjnych zaspokajanie potrzeb energetycznych jest podstawą komfortu życia, a cena energii wpływa na konkurencyjność gospodarki. Ze względu na ilość podmiotów żywo zainteresowanych energią [1], znacząca jest odpowiedzialność państwa w organizowaniu infrastruktury energetycznej. Wielokierunkowość interesów podmiotów zainteresowanych energią powoduje, że działania organizacji państwowej można zilustrować jako utrzymanie szczególnego rodzaju równowagi (rys.1).

Rys. 1. Ilustracja wpływu państwa na rynek energii

Jakkolwiek jest chwalebne, że energetycy i administracja państwowa troszczą się o to, aby przygotować jak najlepszy konkurencyjny model rynku energii elektrycznej, tak efekty tych działań nie zadowolają troskliwych jak i otoczenia tego, co konkurencyjnym rynkiem energii elektrycznej zwykło się nazywać [6, 7]. Co jest tego przyczyną? Próba odpowiedzi na to pytanie przybliży zaprojektowanie działań stymulujących trudny marsz ku efektywności rynkowej infrastruktury energetycznej w Polsce.

2. RYNEK ENERGII ELEKTRYCZNEJ A JEGO OTOCZENIE

Od stycznia 2003 do marca 2006

Aktualizacja programu wprowadzania konkurencyjnego rynku energii elektrycznej w Polsce ze stycznia 2003 roku [8] zaproponowała segmentację rynku energii elektrycznej z

perspektywy obrotu energią elektryczną. W myśl segmentacji obrót na konkurencyjnym rynku energii elektrycznej odbywa się w trzech podstawowych segmentach:

- kontraktów bilateralnych,
- giełdowym,
- bilansującym (segment techniczny, który obejmuje: bilansowanie popytu i podaży, zakup regulacyjnych usług systemowych na zasadach konkurencyjnych oraz usuwanie ograniczeń systemowych).

Dokument definiuje podstawowych uczestników rynku energii, którymi są:

- odbiorcy końcowi,
- wytwórcy energii elektrycznej,
- przedsiębiorstwa obrotu hurtowego i detalicznego
- Operator Systemu Przesyłowego,
- Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych,
- Operatorzy Handlowo-Techniczni,
- Operatorzy Handlowi.

Jako infrastrukturę prawną dokument definiuje podstawowe akty normatywne, do których zalicza:

- ustawę Prawo działalności gospodarczej,
- Kodeks spółek handlowych,
- Kodeks cywilny,
- ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów.
- rozporządzenia wydane na mocy ustaw

Nowelizacja ustawy Prawo Energetyczne z 4 marca 2005 roku wprowadziła obowiązek zatwierdzania, przez Prezesa URE, Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej (IRiESP).

Dokument [8] do niezbędnej infrastruktury technicznej dla rynku energii elektrycznej zalicza: systemy pomiarowo-rozliczeniowe, systemy telekomunikacyjne i systemy informatyczne.

Od 2 marca 2006 roku

Staraniem Ministerstwa Gospodarki powstał, skierowany do konsultacji społecznych, projekt Programu dla energetyki [4]. Główne cele dla tego programu rząd sformułował następująco:

- 1) Obniżka kosztów wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej poprzez zwiększenie efektywności działania przedsiębiorstw energetycznych w wyniku zastosowania mechanizmów rynkowych w wytwarzaniu oraz skutecznej regulacji działalności sieciowej;
- 2) Wzrost bezpieczeństwa energetycznego i wzrost niezawodności dostaw energii elektrycznej dla odbiorców zapewniony przez budowę odpowiednio silnych struktur organizacyjnych firm energetycznych;
- 3) Realizacja zrównoważonego rozwoju gospodarki, poprzez ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko zgodnie ze zobowiązaniami Traktatu Akcesyjnego i dyrektywami Unii Europejskiej oraz rozwój odnawialnych źródeł energii.

Powyższe cele będą zrealizowane poprzez następujące działania:

- budowę konkurencyjnego rynku energii,
- wykreowanie silnych podmiotów zdolnych także do konkurencji międzynarodowej,
- ustanowienie przejrzystych regulacji prawnych.

Wydaje się jednak, że spojrzenie na rynek z poziomu państwa powinno być szersze, a w szczególności dostrzegać podmiot funkcjonowania państwa, jakim jest klient czyli obywatel lub przedsiębiorca. W powyższych programach rola klienta, wspólnego podmiotu dla energetyki i państwa, została po-traktowana marginalnie. Dokumenty przedstawiają zasady funkcjonowania na rynku, ale nie konkretyzują, kiedy i w jakim trybie zasady zostaną wprowadzone [8] lub też opisują sposób, w jaki aktywa państwa i rynek zostaną zrestrukturyzowane [4] z punktu widzenia sektora. Ministrowie, w treści dokumentów, obszernie zajmuje się rozwiązaniami szczegółowymi, które powinny być rozstrzygnięte pomiędzy podmiotami rynku z uwzględnieniem zasad i mechanizmów dla rynku ustanowionych. Postulat, iż klient powinien być podstawowym punktem odniesienia dla tworzących model rynku energii znajduje potwierdzenie choćby w publikacji Wojciecha Olejnika [5] oraz w opracowaniu przygotowanym pod patronatem Prezesa URE [2].

3. RYNKOWY MODEL OTOCZENIA KLIENTA NA RYNKU ENERGII

Spojrzeniem na rynek energii elektrycznej z perspektywy klienta może być próba analizy z wykorzystaniem poniższego modelu (rys.3). Podobna analiza dla zbiorów z dużym zakresem danych i relacji zaproponowana jest w pracy [3].

Model przedstawiony na rys. 2 umożliwia zrobienie fotografii stanu bieżącego rynku, zaplanowanie docelowego kształtu rynku energii elektrycznej oraz może stanowić narzędzie do bieżącego śledzenia otoczenia rynkowego klienta. Możliwe jest to poprzez nadawanie wag wpływom, jakie na poszczególne sfery otoczenia mają grupy podmiotów na rynku funkcjonujące.

Sfera wewnętrzna odpowiada klientowi, a kolejne sfery to:

- otoczenie energetyczne,
- otoczenie gospodarcze,
- polityka krajowa,
- otoczenie międzynarodowe.

Dla tego modelu należy przedyskutować, w grupie ekspertów i polityków, podział otoczenia klienta na sfery oraz to, jakie grupy podmiotów mają wpływ na to otoczenie. Pozostaje również otwarta kwestia wagi wpływu poszczególnych grup podmiotów.

Po ustaleniu parametrów dla modelu „zerowego” i modelu docelowego otoczenia klienta, (czyli jaki model rynku energii elektrycznej jest oczekiwany) można określić narzędzia prawne i organizacyjne, które do modelu docelowego powinny prowadzić. Po zastosowaniu poszczególnych narzędzi model daje możliwość kolejnych analiz i śledzenia efektów oraz konfrontacji z założonym modelem docelowym.

wpracowania takiego modelu rynkowego funkcjonowania infrastruktury energetycznej, którego działanie służyć będzie rozwojowi gospodarki kraju.

LITERATURA

- [1] Dzik R.: Zintegrowana ocena efektywności i pozyskania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, Rynek Energii 2005 nr 2.
- [2] Energetyka w Unii Europejskiej. Droga do konkurencji na rynkach energii elektrycznej i gazu. Praca zbiorowa pod redakcją A. Dobroczyńskiej, Urząd Regulacji Energetyki, Warszawa 2003.
- [3] Gackowski Z. :Projektowanie Systemów informacyjnych zarządzania. WNT, Warszawa 1974.
- [4] Ministerstwo Gospodarki. Program dla energetyki, Warszawa 2006, marzec.
- [5] Olejnik W.: Rynek klientów w Polsce. Megaenergia 2005, nr 14.
- [6] Szyke J., Leskier M.: Lobby odbiorców energii, Wokół Energetyki 2005, październik.
- [7] Topolski J., Begier P.: Poszukiwanie nowych rozwiązań modelu rynku energii elektrycznej, Wokół Energetyki 2005, październik.
- [8] Zespół do Spraw Rynku Energii Elektrycznej i Rynku Gazu Ziemnego, Aktualizacja Programu Wprowadzania Konkurencyjnego Rynku Energii Elektrycznej w Polsce, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003.

THE MODEL OF ENERGY MARKET CUSTOMER

Key words: infrastructure of the energy market, customer

Summary. This article presents the environment of the customer on the electricity market basing on the today's low regulations. Having in consideration really complicated positions of the electricity market client, the utility (model) enabling the infrastructure design for the energy market is proposed. The customer using the energy forms the base of market construction.

Grzegorz Stankiewicz, mgr inż. elektroenergetyk, absolwent Politechniki Gdańskiej. Główny Specjalista ds. Rozwoju w Everen Sp. z o.o.. Zainteresowania poza zawodowe: turystyka piesza, kajaki, narty i żeglarstwo, działalność społeczna (społeczna nie polityczna).